

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2Co/2/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8115206888
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 01. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8115206888.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Daniely Babinovej a JUDr. Martina Barana, v právnej veci žalobkyne Q. X., nar. X.X.XXXX, trvale bytom, E. XX, zastúpenej JUDr. Martinou Kožárovou Jenčovou, advokátkou so sídlom v Prešove, Slovenská 69, proti žalovanému: Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s., so sídlom Komenského 50, Košice, o zaplatenie 815,18 eur s prísl., o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 17.9.2018 č.k. 19C/114/2015 - 96 jednohlasne takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Priznáva žalobkyni vo vzťahu k žalovanému náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni z titulu bezdôvodného obohatenia sumu 116,40 eur s prísl. a suma 698,78 eur s prísl. Priznal žalobkyni voči žalovanému nárok na 100 % náhrady trov konania.

2. Vo vzťahu k právnomu posúdeniu veci súd prvej inštancie poukázal na ustálenú prax súdov vyslovenú okrem iného aj v rozhodnutiach OS Prešov sp. zn. 17C/8/2010 a 11C/87/2015, keďže sa týkali práv podielových spoluvlastníkov nehnuteľností zastavaných vodohospodárskym dielom, ktoré na základe výkresovej dokumentácie zasiahlo aj parcelu žalobkyne. Poukázal na ust. § 37 ods. 1, 2 zákona č. 138/1973 Zb. v znení platnom a účinnom v čase zriadenia vodohospodárskeho diela. Súd prvej inštancie nemal dôvod, aby sa odklonil od ustálenej praxe súdov v obvode krajského súdu, a to aj z dôvodu, že zdieľa právny názor o neprípustnej priamej retroaktívite práva v zmysle to, že pokiaľ § 37a vyššie citovaného zákona zavedený novelou vykonanou s účinnosťou od 1.10.1995, teda po výstavbe kanalizačného zberača na pozemku žalobkyne, zákonné vecné bremeno v takomto prípade vzniknúť nemohlo. O skutočnosti, že stavia dielo na pozemkoch, ktoré mu vlastnícky nepatria, zriaďovateľ diela vedel, o čom svedčí aj obsah vydaného povolenia z roku 1976, ktoré konštatuje, že na základe tohto povolenia môže zriaďovateľ vodohospodárskeho diela začať konanie o vyvlastnení pozemkov, ktoré ním budú zastavané, teda štátny orgán predpokladal a vychádzal z toho, že je potrebné tieto pozemky majetkovoprávne vysporiadať. Nie je v súlade ani s vtedajším právom platným vo vzťahu k vlastníctvu fyzických osôb, aby sa zriadilo stavebné dielo bez vysporiadania vlastníckych pomerov na pozemkoch. To, že zriaďovateľ vodohospodárskeho diela stavbu zriadil na pozemkoch, ktoré mu nepatrili a neuskutočnil žiadne právne kroky k vyvlastneniu nehnuteľností, hoci vedel o tejto svojej povinnosti, vytvoril nezákonný právny stav voči vlastníkom nehnuteľností. Aj v kolaudačnom rozhodnutí sa konštatuje, že dokumentácia zriaďovateľa neobsahuje podklady, ktoré by preukazovali jeho vlastnícke alebo iné práva k nehnuteľnostiam zastavaným vodohospodárskym dielom, teda aj v roku 1984 vtedajšie štátne orgány poukazovali na tento právny nedostatok výstavby diela. Ani to však zriaďovateľa

diela neprímalo k tomu, aby zadosťučinil vtedy platnému právu vlastníkov a navrhol im odkúpenie nehnuteľností, resp. požiadal o ich vyvlastnenie za náhradu. Až po roku 1989 zákonodarca novelou zákona o vodách v § 37a zriadil zákonné vecné bremeno v prípade takýchto stavieb, avšak ako bolo už konštatované skoršími rozhodnutiami súdov, v záverečných ustanoveniach neaplikoval na už zriadené stavby a diela retroaktivitu práva a keďže zákon o vodách je hmotnoprávnym predpisom, platí všeobecne uznávaný princíp platnosti hmotnoprávných predpisov platných a účinných v čase zriadenia diela a na toto dielo sa spomínané právne ustanovenie nevzťahuje. Žalovaný nepresvedčil súd prvej inštancie v svojej právnej argumentácii a aj keď zastáva verejný záujem, je v tomto prípade potrebné ho vyvažovať právom individuálnych vlastníkov, pretože nekonal v súlade s platným právom nielen od roku 1976 do 1984, ale ani v neskoršom období. Aj keď ide o verejný záujem, súd prvej inštancie musí prihliadať k tomu, že to bol zriaďovateľ diela, ktorý nekonal v zmysle vtedy platného práva a individuálni vlastníci, ktorí zostali jeho konaním poškodení v možnosti užívania nehnuteľností, ničím neprispeli k tomuto nezákonnému stavu. V daných prípadoch práve ten, kto prezentuje verejný záujem, musí v právnych vzťahoch voči fyzickým osobám rešpektovať ich práva, ak chce, aby autorita práva a zákona bola rešpektovaná týmito osobami. Keďže nevzniklo zákonné vecné bremeno a neboli vzťahy medzi žalobkyňou a žalovaným žiadnym právne relevantným spôsobom v zmysle Občianskeho zákonníka upravené, žalovaný užíva nehnuteľnosť žalobkyne bez právneho dôvodu, ako to už konšatovali rozsudky súdov vydané v podobných právnych veciach. Žalovaný sa týmto na úkor žalobkyne bezdôvodne obohacuje a je povinný toto bezdôvodné obohatenie vydať v rozsahu trhového nájomného za tento druh nehnuteľnosti v čase a mieste rozhodnom pre uplatnený nárok. Uviedol, že predmetom žaloby je obdobie od 23.3.2013 do 23.3.2015, kde žalobkyňa si vyčísľala nároky z bezdôvodného obohatenia vo výške 116,40 eur a obdobie od 14.6.2016 do 14.6.2018, kde nároky podľa znaleckého posudku č. XXX/XXXX Q. K., dosahujú výšku 698,78 eur. Keďže žalovaný ani jeden z posudkov, z ktorých vychádzala žalobkyňa pri vyčíslení nárokov nespochybnil a nevzniesol námietky, súd prvej inštancie považoval tieto zistenia znaleckých posudkov za preukázané. Príslušenstvo pohľadávky odôvodnil § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a o trovách konania strán sporu rozhodol podľa § 255 a nasl. CSP.

3. Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalovaný, ktorý navrhol rozsudok zmeniť tak, aby žaloba žalobkyne bola zamietnutá. Uviedol, že medzi stranami nebolo sporné, že nehnuteľnosť C KN XXXXX/XX, zapísaná na LV č. XXXXX, kat. úz. je podielovým spoluvlastníctvom žalobkyne. Táto nehnuteľnosť bola v roku 1976 zastavaná stavbou vo verejnom záujme - kanalizačný zberač G a kanalizačný zberač G IV., ako súčasť vodohospodárskej stavby I. - C., kanalizácia I. prvá stavba, ktorej vlastníkom, resp. prevádzkovateľom je žalovaný. Žalovaný trvá na tom, že účinnosťou zákona č. 199/1995 Z.z., ktorým sa mení vodný zákon, vzniká zákonné vecné bremeno v prípadoch podľa §37a ods. 1,3 zákona č. 138/1973 Zb. o vodách, za splnenia v ňom uvedených podmienok vo vzťahu k vodohospodárskym dielam, ktoré boli ku dňu nadobudnutia účinnosti zákona č. 199/1995 Z.z., a teda ku dňu 1.10.1995 už kolaudované, resp. k nim bolo aspoň vydané právoplatné povolenie na vodohospodárske dielo. Pokiaľ ide o § 37a ods.1 zákona o vodách, toto povoľuje prevádzkovanie vodohospodárskych diel na cudzích nehnuteľnostiach v rozsahu plynúcom z povolenia na vodohospodárske dielo, potom nie je celkom zrejmé, z akého dôvodu súd prvej inštancie dospel k záveru, že kanalizačný zberač je na pozemku vo vlastníctve žalobkyne neoprávnené. Má za to, že súd prvej inštancie nedostatočne právne posúdil otázku nároku, resp. za akých právnych podmienok žalobkyňa právny poriadok priznáva žiadaný nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. V tejto veci bez akýchkoľvek pochybností došlo k zriadeniu stavby pred 1.1.1992, resp. i pred 1.4.1983, preto nemožno v zásade z hľadiska posúdenia existencie neoprávnenej stavby aplikovať právnu úpravu, ktorá nadobudla účinnosť od 1.1.1992 Zb., a ktorá je obsiahnutá v § 135c Občianskeho zákonníka. Žalobu na vydanie bezdôvodného obohatenia môže vlastník pozemku úspešne podať na súde len za podmienky, že nevznikol iný právny dôvod, na základe ktorého sa môže vlastník pozemku ochrany svojho vlastníckeho práva domáhať. Usporiadanie pomerov podľa § 135c Občianskeho zákonníka v spojení s § 868 OZ vylučuje aplikáciu § 451 OZ. Žalovaný netvrdí, že obmedzenie vlastníckeho práva vlastníka pozemku umiestnením vodohospodárskej stavby, resp. jeho ochranným pásmom, nemá mať za následok vznik práva na náhradu za toto obmedzenie, tvrdí však, že takúto náhradu možno žiadať iba za podmienok stanovených osobitnými právnymi predpismi a nemožno ju priznať titulom bezdôvodného obohatenia. Zákonné vecné bremeno vzniklo účinnosťou zákona č. 199/1995 Z. z. od 1.10.1994 a vzhľadom na § 42 ods. 6 zákona č. 442/2002 Z.z. trvá aj naďalej. Zdôraznil, že u vecných bremien zriaďovaných priamo zo zákona, ide vo svojej podstate o určitý druh verejnoprávneho obmedzenia vlastníka nehnuteľnosti. Od zriadenia stavby v roku 1976 uplynulo do podania žaloby 41 rokov a zo strany právnych predchodcov žalobkyne neboli vznesené žiadne nároky

ani nebolo uplatňované odstránenie tvrdeného protiprávneho stavu. Preto sa javí konanie žalobkyne ako výkon práva, ktorý hraničí s jeho zneužitím za účelom poškodiť oprávnené záujmy žalovaného. Súd prvej inštancie tieto skutkové okolnosti poznal, avšak pri rozhodovaní ich nezohľadnil, keď je zrejmé, že žalovaný je subjekt vykonávajúci svoju činnosť zo zákona a vo verejnom záujme, okrem iného, predmetom činnosti zo zákona je výroby a dodávka pitnej vody verejnými vodovodmi pre obyvateľstvo a odvádzanie odpadových vôd verejnými kanalizáciami, kde verejným záujmom je aj ochrana zdravia obyvateľov a životného prostredia. Vzhľadom na uvedené dôvody navrhol žalovaný podanému odvolaniu vyhovieť.

4. Žalobkyňa navrhla rozsudok potvrdiť ako vecne správny. Zdôraznila, že je to žalovaný, stavba ktorého je na pozemku vo vlastníctve žalobkyne. Nebola to žalobkyňa, ktorá existujúci stav vyvolala alebo o tento stav sa pričínila a nedá sa tvrdiť, že by bolo jej konanie také, ktoré by naznačovalo zneužitie práv, ako to uvádza žalovaný v odvolaní. Poukázala aj na rozhodnutie v podobnej právnej veci, ktoré bolo vydané v konaní Krajského súdu Prešov 9Co/129/2017, kde súd sa vyjadril aj k námietke, že žalobkyňa si mala primárne uplatniť svoje právo spôsobom vymedzeným v § 135c Občianskeho zákonníka.

5. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok v zmysle zásad vyjadrených v § 379 a nasl. zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP), vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného opodstatnené nie je.

6. Súd prvej inštancie vychádzal zo skutkového stavu, ktorý má oporu vo vykonanom dokazovaní, vec správne právne posúdil a presvedčivo reagoval so zohľadnením okolností prípadu na procesné prostriedky strán sporu. Podľa odvolacieho súdu nezostali nezodpovedané žiadne otázky strán konania.

7. Ako je zrejmé z obsahu spisu, žalobkyňa je podielovou spoluvlastníčkou nehnuteľnosti - pozemku KN XXXXX/XX - orná pôda vo výmere 1170 m² v rozsahu 1 a nebolo sporné, že na tomto pozemku sa nachádza vodohospodárske dielo - kanalizačný zberač.

8. Rozhodnutím bývalého ONV I., odbor poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva zo dňa 22.3.1976, bolo vydané povolenie žalovanému ako investorovi na zriadenie vodohospodárskeho diela I. - C., kanalizácia I. stavba - podľa spracovaného úvodného projektu J. W., arch. č. OK - XX - XX v rozsahu uvedenom v technickom popise. Toto rozhodnutie obsahuje aj povolenie na vyvlastnenie potrebných nehnuteľností a prístup k nim podľa § 37 ods. 2 zákona o vodách v rozsahu potrebnom na vybudovanie povoleného vodohospodárskeho diela, ak ich nemožno získať dohodou.

9. Dňa 8.3.1984 vydal Východoslovenský krajský národný výbor v R., odbor poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva kolaudačné rozhodnutie o povolení k užívaniu stavby I. - C., kanalizácia I. ST a právnenému predchodcovi žalovaného tak bolo povolené užívať stavbu I. - C., kanalizácia I., stavba pozostávajúca z kanalizačného zberača G, kanalizačného zberača G VI.

10. K odvolacím námietkam žalovaného je potrebné uviesť, že zákon č. 199/1995 Z.z. účinný od 1.10.1995, ktorým sa menil zákon č. 138/1973 Zb. o vodách o ust. § 37a, nemá žiadne prechodné ustanovenia a vznik vecného bremena ako práva na zriaďovanie a prevádzkovanie vodovodných a kanalizačných radov na cudzích nehnuteľnostiach konštruje ku dňu nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia vodohospodárskeho orgánu na zriadenie vodohospodárskeho diela.

11. Ako už bolo spomínané, stavba vodohospodárskeho diela - kanalizačného zberača G, nachádzajúceho sa na nehnuteľnosti spoluvlastnícky patriacej žalobkyňi, bola povolená na základe rozhodnutia bývalého ONV v I. z XX.X.XXXX. Ak by sa prijala argumentácia žalovaného o okamihu vzniku vecného bremena, malo by to za následok, že pri stavbe povolenej v roku 1976 a kolaudovanej v roku 1984, by vzniklo vecné bremeno zo zákona k dátumu viac ako 10 rokov predchádzajúcemu účinnosti zákona č. 199/1995 Z.z., čo by vykazovalo znaky neprípustnej retroaktivity. Súd prvej inštancie v tejto súvislosti správne zdôraznil, že zákon č. 199/1995 Z.z. neobsahoval prechodné ustanovenia a vznik vecných bremien spájal s právoplatnosťou rozhodnutia vodohospodárskeho orgánu na zriadenie vodohospodárskeho diela. Je preto potrebné konštatovať, že právna úprava obsiahnutá v zákone č. 199/1995 Z.z. sledovala vznik práva vecného bremena k časovému obdobiu nepredchádzajúcemu účinnosti tohto právneho predpisu. K vzniku vecného bremena tak mohlo dôjsť len v prípade takých rozhodnutí vodohospodárskeho orgánu na zriadenie vodohospodárskeho diela, ktorých právoplatnosť

nastala po účinnosti zákona č. 199/1995 Z.z. (do pozornosti tiež rozsudok KS Prešov sp. zn. 7Co/55/2019).

12. Pokiaľ žalovaný poukazuje ďalej na ust. § 42 ods. 6 zákona č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách je zrejmé, že v zmysle tohto ustanovenia, oprávnenia k cudzím nehnuteľnostiam, ako aj obmedzenia ich užívania, ktoré vznikli pred účinnosťou tohto zákona, ostávajú nedotknuté. Pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 442/2002 Z. z. však žalovanému žiadne právo zodpovedajúce vecnému bremenu nevzniklo.

13. V súvislosti so žiadaným nárokom na vydanie bezdôvodného obohatenia odvolací súd nevidí odklon od doterajších rozhodnutí a záverov k náhrade za využívanie pozemku vyjadrených napr. v uznesení NS SR sp. zn. 5Cdo/8/2009 , nález Ústavného súdu SR vo veci III. ÚS 237/09, či rozsudok NS SR sp. zn. 4Cdo/52/2009. V týchto rozhodnutiach súdy konštatovali, že užívateľ cudzej veci bez právneho dôvodu je povinný vydať bezdôvodné obohatenie peňažnou formou, rozsah ktorého plnenia je vyjadrený peňažnou čiastkou, ktorú by obvykle bolo nevyhnutné vynaložiť v danom mieste a čase za porovnateľné užívanie, či prenájatie veci.

14. Podstatné v tejto súvislosti je, že žalovaný zaberá v rozhodnom období pozemok, ktorý je spoluvlastníctvom žalobkyne, s touto sa právne nevyrovnal, v dôsledku čoho sa na jej úkor bezdôvodne obohatil a len samotný fakt, že ide o využívanie pozemku na verejnoprospešný účel, nemôže vlastníkov ukrátiť (do pozornosti napr. rozsudok KS Prešov sp. zn. 6Co/75/2012).

15. Ani prípadné tvrdenie skutočnosti, že žalobkyňa, resp. jej právny predchodcovia nežiadali náhradu neznamena, že zaniklo právo na náhradu. Nežiadať náhradu znamená vo svojej podstate pasivitu pri zaberaní pozemku. Neuplatnením práva na náhradu sa toto právo uplynutím času mohlo len maximálne oslabiť, pretože nie je vyňaté z premlčania (§ 100 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka).

16. Za situácie, že správny je aj výrok o trovách konania strán sporu, odvolací súd s poukazom na vyššie uvádzané dôvody rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny (§ 387 CSP).

17. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Žalobkyni ako úspešnej účastníčke odvolacieho konania patrí náhrada trov v rozsahu 100 %, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).